

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 993786/3

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המבקש: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד משה יעקב קרו)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד משה חן)

הנדון: חובת המזונות אל מול שאלת ניכורו של הבן לאב או של האב לבן

החלטה

פסק הדין, הבקשה לסתירתו ויסודותיה

לפנינו בקשה לסתירת הדין שבה משיג המבקש, האב, על קביעותינו העובדתיות ועל מסקנותינו ההלכתיות - משפטיות שבפסק הדין שנתנו בערעוריהם הדדיים של הצדדים.

נזכיר, במסקנות פסק דיננו בעניינם של הצדדים קבענו כי:

על האב מוטלת האחריות לניכור ההורי של הבן [י] ממנו;

האב חייב בכל מזונות הבן שלא שילם במשך השנים;

האם אינה חייבת לשלם פיצוי כלשהו לאב בגין איקיום הסדרי השהות מכיוון שהאב לא היה מעוניין בהם ולכן לא פגש את בנו במשך השנים.

האב, מבקש דנן, מבקש לסתור את הדין על יסוד תקנה קכ"ט לתקנות הדיון. בא כוחו של המבקש אף טרח שלא לצורך לבאר את יסודותיה ההלכתיים של התקנה – דברים הנכונים כשלעצמם אך אינם נצרכים לענייננו. הנצרך לענייננו הוא הברור אם המקרה שלפנינו והנטען לגביו עומדים בגדרי התקנה ומצדיקים את העיון בבקשה לסתירת הדין – בשלב הראשון, ובשלב השני אם ימצא כי אכן כך – הברור אם לגופם של דברים ולאחר בחינת הממצאים החדשים הנטענים אכן יש בהם כדי לשנות את המסקנה.

משמעות השוני שבין הצדדים לדיון לצדדים המוצגים בבקשה

נבחן אפוא את טענות המבקש לגופן, אך תחילה נעיר על כותרת הבקשה. המבקש מכתיר את בקשתו לא ככותרתם של פסק הדין ושל החלטה זו שבהם מוצגים המבקש והמשיבה כצדדים להליך אלא: "פלוני" [...] נגד [...] [י] [...] קטין [...] באמצעות אימו. הקטין זה מכבר אינו קטין וכפי שצוין בפסק דיננו. נניח לפרט זה המלמד אולי על העתקה ממסמכים קודמים בלא שימת לב – סוף סוף במישור המהותי ואף בהיבטי הסמכות נגזרים הדברים מהמצב בעת התנהלות התיק המקורי – אך נחדד נקודה אחרת:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

סמכותו של בית הדין הרבני היא כידוע במישור היחסים שבין ההורים, בני הזוג לשעבר. בהקשר של מזונות מדובר לפי הפסיקה בסמכות בתביעה ל'השבת מזונות' שיכולה להישען על כריכה ובסמכות לתביעת המזונות עצמם בהסכמת הצדדים, אך זו אף זו – תביעת הורה נגד משנהו, שאומנם עשויה להצריך בירור אגבי בעניין זכותו העקרונית של הבן למזונות, אך אינה תביעה של הקטין נגד הורה או תביעה של ההורה נגד הקטין שמקומה על פי המצב החוקי השורר כיום בארץ בבית המשפט לענייני משפחה בלבד.

מטעם זה לכאורה היה עלינו לדחות את הבקשה על הסף תוך חיוב בהוצאות משפט הן משום שאי אפשר לבקש לסתור את הדין שבין האב לאם באמצעות בקשה המכוונת כנגד הבן – ולו באמצעות אימו – ועל אחת כמה וכמה כשעתה כבר אין הבן מיוצג על ידי האם ואין היא אפטרופוסית עליו, והן משום שאין אנו מוסמכים לדון בין האב לבן.

אף על פי כן וכדי לחסוך הליכים מיותרים – צפויים – של בקשה חוזרת, מתוקנת, נדון בבקשה לגופה, אך לא נימנע להעיר כי אף בכותרת תמוהה זו של הבקשה חשף המבקש מבלי משים את המצוי בתתהמודע שלו והתומך דווקא במסקנות פסק דינו.

שאלת שלילת הזכות למזונות בשל התנכרות הבן לאביו עשויה במישור העקרוני להיבחן הן במישור של יחסי אב-בן והן במישור של יחסי אב-אם, במישור הראשון סמכותנו היא אגבית ובשני – עיקרית. בהיבט המהותי מכל מקום קיימים שני המישורים ועמד על כך בית הדין האזורי בפסק דינו מושא הערעור. כשחיצי האשמה מופנים כלפי הבן הרי שהאב אומר "בננו זה בן סורר ומורה" אינו זכאי כי אביו יזוננו וממילא אין האם זכאית לתבוע מהאב לזוננו, אף שגם היא אינה חייבת במזונותיו, ואם זנתו אימו אין היא זכאית להחזר מידו של האב. כשחיצי האשמה מופנים כלפי האם משמע כי אף שבמישור העקרוני זכאי הבן למזונות, מכל מקום משהמרידה אותו האם נגד אביו וחיבלה בקשר שביניהם מן הדין להטיל חובה זו עליה או על כל פנים שלא לחייב את האב להשיב לה את הוצאותיה. להבחנה זו יש כמה השלכות מעשיות שאין מקומן כאן ולא נאריך בהן עתה. בענייננו מכל מקום טענותיו של האב לכאורה כלפי האם הן, גם סמכותנו ופסק דינו היו במישור זה. מדוע אפוא הכתיר האב את טענותיו בכותרת האמורה? אין זאת אלא כי בנבכי נפשו הוא מצוי הניכור לבנו, וכשאלה הם פני הדברים – אפילו הנחנו, ואין אנו סבורים כך, כי יש להאשים את האם ב'אשם תורם' – לא היינו יכולים להסיק כי ראוי לפטור את האב ממזונות ולהאמין כי רצה באמת ובתמים בקשר עם בנו וקשר זה נחמס ממנו באשמת האם.

מכל מקום עיקר טעמנו כמובן אינו באמור לעיל שיש בו כדי לחזק את דעתנו אך לא כדי להיות בסיס לה ושלא היה בעת מתן פסק הדין המקורי.

טענות המבקש ודיון בהן

המבקש מעלה נגד פסק דינו צרור טענות שחלקן אינו עומדות כלל בגדריה של תקנה קכ"ט לתקנות הדיון המאפשרת בקשה לסתירת הדין אך על יסוד "עובדות או ראיות חדשות" – והתייחסותנו להן היא בגדר 'לפנים משורת הדין' ובבחינת 'והייתם נקיים' בלבד – חלקן טענות מופרכות, חלקן בלתי רלוונטיות וחלקן הן בדותות העולות כדי זילות בית הדין ואף כדי 'סיפור אחר מיטתן של תלמידי חכמים' (עיין ברכות יט, א).

ונפרט.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הנוסד פסק הדין על טענות המשיבה או כי על מסמכים וראיות הוטבעו אדניו? לדברי המבקש התיק, קרי הכרעתנו ב'תיק', מבוסס כולו על טענות המשיבה – ללא כל מסמך ובניגוד למסמכים רבים ולהחלטות שניתנו במשך שנים התומכים לשיטתו בעמדתו.

הכך הוא?

בפסק דינו צוטט פרוטוקול הדיון שנערך בבית דין קמא ביום י"ג באייר תשע"ד (13.5.14) שבו אמרה האם: "הילד פגוע ממך, אתה לא בא לראות אותו, משנת 2011 אתה טוען שלא ראית אותו משנת 2011, אז למה רק באת היום לבית הדין?" לשאלת בית הדין את האב לרצונו אמר האב פעמים מספר: "אני רוצה לחייב אותה מה שבית הדין קבע, שאם לא תביא את הילד לראות היא חייבת לשלם קנס." בית הדין הגיב על דבריו בהצעות שונות שעל כולן הגיב האב: "אני רוצה לחייב אותה בקנס." ומסקנת בית דין קמא שנרשמה בפרוטוקול הייתה: "מעניין אותך רק הכסף."

בהמשכו של הדיון קיבל בית הדין עדים והחליט כאשר החליט – את ביקורתנו על החלטתו בהיבט המשפטי וההלכתי מתחנו כבר בפסק דינו ועוד נשוב לחלקים ממנה. אולם אותו בית דין עצמו – שהמבקש מבקש להיתלות בהחלטותיו "במשך שנים" הוא שקבע על יסוד התרשמותו הישירה מן האב בדיון ומתשובותיו של האב לשאלותיו כי את האב "מעניין רק הכסף"! הכול כמובא בפסק דינו וכאמור. הלזה ייקרא החלטה המבוססת רק על טענות המשיבה!?

הצדדים הופיעו בבית הדין הגדול ביום כ' במרחשוון תשע"ו (2.11.15), גם מפרוטוקול דיון זה הבאנו בפסק דינו, בכלל זה מאמירת בית הדין אז בנוגע לטענות האב "עשרות פעמים פניתי לבית הדין" – בית הדין העיר לאב: "אני פתחתי את כל התיקים ואין שום תיק הסדרי ראייה בבית הדין."

הנשענה קביעתנו בדבר אירצונו של האב בראיית בנו אלא בהפחתת המזונות על טענות המשיבה או שמא על התנהלותו של האב לפני בית הדין – אף בערכאה קמא – משך שנים?!

מכל מקום וכפי שתואר בפסק הדין פעל בית הדין הגדול וניסה להביא לחידושו של הקשר בין האב לבנו. הבאנו את חוות הדעת של גורמי הרווחה שמהן עלה כי הבן אינו מעוניין בקשר – אין אלו עובדות חדשות שלא היו לפנינו או שהתעלמנו מהן בפסק הדין וברור אפוא כי אין בהן יסוד אפשרי לבקשה לסתירת הדין. לגופו של עניין הבאנו גם את תגובת האב נוכח חוות הדעת האמורות, תגובה שקשה לראות בה רצון לעשות כל שלא ידו כדי לראות את בנו, וזאת – בלשון המעטה. לעצם העניין כפי שהבהרנו בפסק הדין – אין ספק שהבן אינו חפץ בקשר עם אביו, אלא שאת רצונו או אירצונו של נער מתבגר אי אפשר לנתק מהעשור או מהעשור ומחצה הראשון לחייו, ובבואנו לקבוע את זהות האחראי לנתק בין האב לבן אי אפשר כמובן להתעלם מן הרקע כולו, רקע שנפרש בפסק דינו. על סמך מסמכים – לא על יסוד טענות בלבד.

ציטטנו בין השאר מתסקיר לשכת הרווחה מיום כ"ז בניסן תשע"ד (23.4.17) שנכתב לצורך מציאת והמלצה על מוסד לימודי לבן [י'], ושלבגיו קבענו כי בהיותו תסקיר זה תסקיר שנערך ללא קשר לדיונים המשפטיים שנערכו בבית הדין ושלא בצל הסכסוך הממוני, הרי שיש ליחס לו אמינות יתר. בתסקיר נכתב:

[י'] מספר כי אביו מעולם לא נוכח בחייו במהלך השנים וכי ניתן לסכום את השעות שבילו יחד בכעשרים וארבע שעות. ל[י'] קשה לראות את אביו כדמות משמעותית בחייו על רקע העדר הקשר.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נציין כי כאשר הצעתי לאב גישור וחידוש הקשר עם [י'] בסיוע שלי, הוא סירב בהסבר כי המשיך את חייו ובנה משפחה חדשה.

בא כוח האב, המבקש, מנסה לסתור את הדברים בטענה כי מדובר בטעות וכי מכתב אחר של אותה עובדת סוציאלית מתאר שיחות של האב עימה שבהן ביקש כי יעשה גישור בינו לבין בנו. דא עקא, אנו לא השתכנענו כי מדובר בטעות:

בבחירה בין דוח מפורט ומסודר שנכתב במנותק מהסכסוך, באופן בלתי תלוי ובלתי מושפע מצדדי הסכסוך לבין מכתב בעלמא שנכתב כאמור בפתחו "בהתאם לבקשתך אני מאשרת" ברי לנו כי אמינותו של הראשון עולה עשרת מונים על של השני. זאת אף אם נתעלם מהעדר הסתירה אף במכתב זה לאמור בדוח בשמו של הבן.

הבאנו גם מפרוטוקול הדיון שנערך בבית הדין האזורי ביום ז' באייר תשע"ז (3.5.17), כאז כן עתה האשימו הצדדים זה את זה בנתק שבין האב לבן, אך כשהציע בית הדין פנייה לגורמי מקצוע במטרה לפעול לחידוש הקשר אמר האב שאין הוא יכול לעמוד במימון העלויות לחידוש הקשר. אכן וכפי שציינו גם האם סירבה להצעה כי תשלם היא את עלויות הטיפול וכשתגבה את החובות על המזונות תגבה גם את ההוצאה הזאת. אלא שכדי לפטור את האב ממזונות לא די בראיות לאינכונותה של האם לעשות כל מאמץ למען חידוש הקשר שלו עם בנו – הפטור צריך להתבסס על נכונותו של האב מצידו לעשות כל מאמץ כזה מן העבר האחד ועל הכשלת המאמץ מצידם של האם או הבן – מן העבר האחר.

הבאנו את מכתביו של ד"ר סגל, המוזכרים בבקשה, שמהם עלה כי כיום אין הבן נכון לחידוש הקשר – אין בכך חידוש ולא עילה לסתירת הדין, גם פסק דינו קבע עובדה זו מפורשות – אך כפי שהובהר לעיל ובפסק הדין השאלה העיקרית היא מה הגורם למצב הקיים. לא נמנע מלהזכיר שוב כי גם בתגובה למכתב זה הגיש האב בשעתו בקשה שבה 'תג מחיר', כפי שהוזכר בפסק דינו.

משקלו של האמור לעומת משקלן של 'הראיות החדשות'

משקלם של הדברים דלעיל ואשר פורטו בפסק דינו בהרחבה, ייאמר, עולה בהרבה על משקלן של העדויות החדשות שמבקש המבקש להביא עתה – עדויות מפוקפקות של מי שאף לדבריהם הם חבריו הקרובים של המבקש, הרצופות בעיקר בהטחת דברים קשים כלפי המשיבה והוריה – דברים שאף אם אמת הם, ולא קבענו כך כמובן, אינם נוגעים לענייננו אך משקפים הם ללא ספק גם עמדה חרצודית בנוגע לעובדות ולפרשנותן ככל שמדובר בעניין שבו עומד המבקש בצד האחד של המתנס והמשיבה בצידו השני – ובצידם אמירות כלליות על "מספר פעמים" שבהן כביכול ראה העד שהמשיבה מונעת מהמבקש לראות את בנו, או תיאור מקרה שבו כביכול שיטו היא או בני משפחתה במבקש בנוגע למקום הימצאו של הילד.

מטילים אנו ספק במהימנותם של עדים אלה ככלל, אך לו רק ספק זה עמד לפנינו היינו צריכים אולי לזמנם לעדות ולחוקרם, אלא שאף אם תתאמת עדותם יוכח כי המשיבה ובני משפחתה לא היו 'טלית שכולה תכלת' לא יהיה בכך כדי לסתור את המסקנה.

'טליתות שכולן תכלת' נדירות בכלל, בסכסוכי גירושין בפרט, ועל אחת כמה וכמה בכאלה הכוללים עיגון וכו' – אך מכאן עד להוכחת שני התנאים המצטברים ההכרחיים: רצונו וניסיונו הכן של האב בקשר עם בנו, ומניעת הקשר – באופן קבוע ומתמשך – על ידי האם, עוד רחוקה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הדרך. נוכח ממצאינו דלעיל אין העדויות האמורות – אפילו היו נחקרות ומאומתות – מגשרות על הפער.

האמור בפסק הדין בדבר הרקע שעליו גדל הילד

הפרכנו עד עתה מכמה פנים את הטענה המחוצפת והשקרית כי פסק דיננו הושתת על טענות המשיבה בלבד, טרם כילינו מלאכה זו, ונבחן עתה פן נוסף שלה.

בפסק הדין קבענו:

בפסק דיננו זה לא ניכנס להכרעה איך ינהג בית הדין בחיוב מזונות של אב לילדו המתכר לו [...] שאלה זו מקומה במקרים שבהם האב נוהג כשורה [...] אך אין זה המקרה שלפנינו שבו הסיבות לחוסר הקשר נולדו ממעשי האב. מסיבה זו תיארנו בתכלית האריכות את גלגולי התיק. אין ספק שהבן אינו מוכן לקשר עם האב כיום, אך מצב זה לא נוצר במפתיע בחלל הריק וללא סיבה, ואי אפשר להתעלם מההתנהלות של האב בפרשה זו שהיא לדעתנו הסיבה לניכור. האב כנראה לא רצה בקשר אמיתי עם בנו, ולכן התנהלו כל הבקשות והתביעות רק בעניין התביעות הכספיות של האב [...]

אין אנו יכולים לנתק את התנהגותו של הילד בהיותו בגיל ההתבגרות, מגיל חמש-עשרה ואילך, מתולדות חייו [...]

חובתנו לבחון אם האב אכן רצה בקשרים עם בנו [...] המציאות העקומה שעליה גדל הילד מיום לידתו, מציאות שבה בחר הבעל (דאז) – האב לרמות את אשתו הנמצאת בהיריון ולצאת לחו"ל, לנתק עימה כל קשר ולעגנה – דבר שהכריח אותה להגיש תביעת גירושין – ולהמשיך לשהות בחו"ל כדי ללחוץ עליה להגיע להסכם גירושין, כשבמשך זמן זה האישה יולדת את בנם המשותף ומגדלת אותו בגפה כשהאב אינו שותף לא בגידול הילד, לא בפרנסתו ולא בפרנסת אימו – מציאות זו מורה שהדאגה לבנו היא ממנו והלאה.

במצב זה שבו היו הצדדים שרויים בסכסוך גירושין עמוק שבאשמת האב, בעוד הוא 'בורח' מאשתו לחו"ל מיוזמתו וכך גורם לסכסוך זה ואף לעיגונה של האישה – האם, אין להאשים את האם שלא הודיעה לאב על לידת בנו [...]

במאמר מוסגר נעיר כי המבקש אומנם מאשים את בית הדין בהכרעה על פי טענות המשיבה בלבד, ברם בפסק הדין הבחנו יפה בין עובדות לטענות ולראיות, וכך הדגשנו בדברינו על יחסה של המשיבה לבני משפחת בעלה דאז:

איננו יכולים להתייחס באמון גם לטענה שהועלתה בדיונים שלפיה לא הודיעו לאבי האב על הלידה ועל הברית בנסיבות אלו שבהן הייתה האישה מעוגנת ומשפחת הבעל תומכת בכנס המעגן. בתיק בית הדין נמצא מכתבה של האישה לשר הדתות באותה תקופה, על התנהלותו של אבי הבעל שלדבריה השתמש גם במעמדו הציבורי, תמך בבנו ודרש 'כופר' בתמורה להוראה לבנו לסדר גט פיטורין [...]

וכתבנו מפורשות:

איננו יכולים לקבוע אם האמור באותה תלונה אמת היה או שהאישה כתבה רק מהרהורי ליבה, אך אין ספק שזו הייתה הרגשתה, ואין ספק שהאב

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שנעמד לימין בנו אחרי שנים בהתחייבות לשלם את המזונות כדי שיתאפשר לו לעזוב את הארץ – היה בכוחו גם להשפיע בפתרון העגינות.

כך אין באפשרותנו להאשים את האישה – האם על שלא הייתה בה גדלות נפש להודיע לסב על הברית [...]

העיגן האב את האם – אשתו דאז?

לפרשת עיגונה של המשיבה בתחילת מסלול ההתדיינות שבין הצדדים משקל ברקע הכללי: אי אפשר לנתק בין מידת המאמצים שהשקיעה או שלא השקיעה ובעיקר – שמצופה או שלא היה מצופה שתשקיע – האם ביצירת, שימור או חידוש הקשר בין האב לבנו, לבין המשקעים שללא ספק נותרו אצלה. אך עם זאת לו התרשמנו כי האב היה מעוניין בקשר באמת ובתמים והאם חיבלה בו – לא היינו מבטלים את דברי בית הדין האזורי, אלא שלא כך התרשמנו, וכאמור לעיל.

מכל מקום המבקש מתכחש גם לאמור בעניין זה וטוען בעזות מצח כי מדובר ב"מסקנה שמעולם לא הועלתה ולא הוכחה". "כמתלהלה היורה זיקים ואמר משחק אני" סבור הוא לשחק או לשטות בנו ואם לא די בזיקיחצי האשמת המשיבה בנתק שבינו לבין בנו הרי שיוורה הוא גם חיצו אישם בבית הדין שכביכול בדה דברים מליבו, שמא בקביעת 'עובדה' נחרצת כביכול יוכל לבלבל את בית הדין ולהביאו לדמות כי בטעות כתב את שכתב. ולא היא:

בד' בתשרי תשס"ג (10.9.02) כבר כתב אב"ד ירושלים דאז הגר"מ שרים (זצ"ל) בהחלטתו – החלטה חלוטה זה מכבר – כי "הגב' [פלונית] עגונה ובעלה נמצא [מדינה פלונית] החל מחודש סיוון תש"ס (יוני 00)".

נוסף ונאמר: שנה וחצי קודם לכן זימן בית הדין את הבעל לדיון בתביעת האישה וקבע כי הבעל יובא לבית הדין בצו הבאה ללא אפשרות של שחרור בערכות. כך בהחלטה של כל הרכב בית הדין – אב בית הדין הנ"ל ויבלח"ט הגאונים הרב א' כלאב והרב י' יפרח.

לאמור: הבעל, ממקום מושבו בחו"ל, סירב לא רק לגירושין אלא גם להתייצב בדיון. אכן בשלב זה לא הייתה האישה "עגונה" במובן המשפטי שכן לא ניתנה החלטה או פסיקה שהחתימה את האישה והכתימה את האיש בחותמת "עגונה" ובכתם "מעגן" – אך נפקות לכך יש רק בנוגע להחלטה על כפיית גט או חיובו, לא לעניין העובדה שהתבררה למפרע ונפסקה כאמור, כי אכן הבעל עיגן את אשתו.

ההיתממות שלפיה "לא נפתח תיק 'עגונה'" ראויה לכל גינוי. עגינות היא עובדה ומצב, לא 'תיק' אכן כדי להחליט החלטות שיפוטיות המחייבות גט והנוקטות אמצעי אכיפה צריכה העגינות להתברר, ובירור בבית הדין מצריך פתיחת תיק, אך לא שם התיק 'עגינות' הוא היוצר את הבירור, ועל אחת כמה וכמה שכשאין מדובר באכיפת הגט – שכידוע ניתן בענייננו לפני שנים רבות – אלא בתיאור הרקע ליחסי הצדדים לאחריו, העיקר הוא העובדה.

והלוא קשה לטעות בהבנת דברינו באומרנו "[...] תחילה בתביעת האישה לגירושין לאחר שהבעל ברח מהארץ ועיגנה" וכן "עיגנה עד שהוצרכה להגיש תביעת גירושין" כלשון פסק הדין, וברי כי לא נכללה בקביעה זו אמירה כי באותה עת שהוגשה התביעה כבר נקבע בהחלטה כי המשיבה מעוגנת. ומכל מקום כאמור, גם אם היינו סבורים כי עיקרם של דברים תלוי בקביעה השיפוטית – אף קביעה כזו ניתנה גם ניתנה ושבעעשורה השנים שחלפו מיני אז לא יביאנו לשכוח את דבר קיומה ולאמץ אל חיקנו את ההיתממותו הנואלת של המבקש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לא זו בלבד שכתב המבקש בעזות מצח כי העגינות לא הוכחה, אלא שהגדיל לעשות וטען כי זו אף לא נטענה. בחוצפתו כי רבה אף הציע לנו המבקש "ניתן לעיין בלשכת אגף העגונות של בתי הדין".

החומר שבתיק בית הדין מלמד אחרת:

כבר בכ"ה באלול תש"ס (25.9.00) פנתה אם האישה לרב גמליאל מאגף העגונות (!), בעבור בתה, והתייחסה בדבריה לאשר נאמר לה לכאורה מפיו בנוגע לתנאיו של הבעל להסכמה לגירושין (ואף שלא הוכח כי כך הדבר – קשה להניח כי בפנייה של האם לרב גמליאל הייתה מציינת כי אמר לה או לבתה דברים שיודע הוא כי לא אמר להן). בין התנאים יש לציין גם איזהכרה באבהותו על הבן העתיד להיוולד ופטור מתשלום מזונותיו – אותו בן שבהמשך הלין המבקש על שלא הודיעוהו על לידתו, אותו בן מושא דיוננו שלטענת המבקש רצה כל העת בקשר עימו והבן או האם הם שמנעו זאת! אכן לא הוכח כאמור ולפיכך לא הסתמכנו על פנייה זו בפסק דינו כראיה נוספת, אף שנטייתנו לראות בדברים דברי אמת (וכאמור נכתבו הדברים בשמו של הרב גמליאל – במכתב שהופנה לו עצמו!) – אך לעניין השאלה אם היה 'תיק' באגף עגונות או לא היה, ואם נטען לעיגון או לא – התשובה ברורה.

למוחרת היום ניתנה החלטה של בית הדין המורה לאישה להמשיך לעת הזאת להיות בקשר עם הרב גמליאל מאגף העגונות. בא' בניסן תשס"א (25.3.01) ביקשה האישה דיון דחוף בבית הדין משום ש"הבעל ברח לחו"ל ומעגן את אשתו"; בי"ג אייר תשס"א (6.5.01) התקבלה בבית הדין בקשת האישה שעניינה "עיגון חמור" שלה ובקשה לנקוט בהליכי "ביזיון בית הדין" נגד אבי הבעל שלפי הנטען הפר את החלטת בית הדין שהורתה לו לפנות לגר"מ אליהו כדי שיוכל לסייע בהשגת ההסכמה לגירושין, החלטה שניתנה בעקבות הבקשה הקודמת ועימה צו ההבאה האמור לעיל ושנקבע כי ייכנס לתוקף חודש לאחר מתן אותה החלטה אם לא יעשה האב כאמור; בו' באב תשס"ב (15.7.02) התקבלה בקשה להורות על הרחקות דרבנו תם נגד הבעל בשל עיגונו את האישה.

הגט אגב סודר בסופו של דבר לאחר שהצדדים הגיעו להסכמות בסיועו ובזכות מאמציו של הרב גמליאל מאגף העגונות – כך מלמדת החלטת בית הדין מל' במרחשוון תשס"ב (5.11.02).

והמבקש מתרעם על שכתבנו כי עיגן את המשיבה...

לא די לו למבקש בעזות מצח כלפי בית דינו, ולא זו בלבד שטענותיו – שאותן הוא מבקש גם לגבות ב"מסמכים חדשים" שעל טיבם נעמוד בהמשך – עומדות בניגוד להחלטה חלוטה בת שבע-עשרה ולמסמכים אחרים שבתיק בית הדין המסייעים לקביעתנו האמורה וכמתואר לעיל – אלא ש'מטיל הוא מום בקדשי שמים' ו'מספר אחר מיטתן של צדיקים' בטופלו את האשם בחטאיו של מרן הראשון לציון הגר"מ אליהו זצ"ל, תוך שהוא מתיימר להגדירו "מורו ורבו".

לעניין זה הוא מבקש להסתמך על עדות כמה רבנים מן הקהילה ב[מדינה פלונית] המעידים כביכול כי המבקש לא עיגן את המשיבה מעולם וכי כל מעשיו נעשו בהכוונת ובהוראת הגר"מ אליהו והוא ש"לא אישר" למבקש לשוב ארצה טרם יפתור את הבעיות והקשיים שהערימו – לפי הנטען במכתב זה – הורי המשיבה, שחותמי המכתב "מעידים" כי התרשמו משיחות ארוכות (של מי ועם מי?) שלהן היו עדים כי במשפחתה "טיפוסים מפוקפקים", והוא ש"נתן אישור" למבקש לתת גט ורק אחר כך לחזור ארצה, לשון אחרת: לא להתייצב בבית הדין שיכול לכופו לגירושין עד שיוסדרו הללו לפי תנאיו שלו וכו'.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מיותר לציין כי חלק מהדברים הנכללים בעדות זו – שאיננו יודעים את טיבם של כל החתומים עליה – הם דברים ש"יודעים" העדים לכל היותר מפיו של המבקש עצמו. אך חובתנו גם להזים דברים בדויים אלה לגופם, לדחותם בשאט נפש ו"להצדיק את הצדיק דמעיקרא" – גם לו יכולים היו הללו לדעת דבר מידיעה עצמית – הן הדברים מנוגדים לא רק למושכל הראשון הפשוט כי הגר"מ אליהו זצ"ל, בעצמו נשיא בית הדין הגדול בעבר וחבר בית הדין שנים רבות, לא היה נותן ידו לעיגון ולאיהתייצבות בבית הדין, אלא גם לחומר המצוי בתיק בית הדין המלמד כי בית הדין אכן ביקש להסתייע בגר"מ אליהו בניסיון להביא את הצדדים להסכמה, בהעדר אפשרות לאכוף גט על הבעל המצוי בחו"ל, אלא שבא' באב תשס"ב הודיע הגר"מ אליהו זצ"ל לבית הדין, באמצעות לשכתו, כי חרף מאמציו לא הצליח להביא להסכמה. יום לאחר מכן נשלחה הודעה על ניסיון נוסף ועל ההתרשמות באותה עת כי הצדדים קרובים לפשרה. לא נודע מתוך הדברים אם אותה פשרה עמדה גם ברקע ההסדר שהשיג לבסוף הרב גמליאל, אולם כך או כך ברי כי הגר"מ אליהו לא צידד בעמדת הבעל בהיבט הממוני – שבעניינו יש לציין הייתה הפנייה העיקרית אליו ומתוך תקווה שהסדרת עניין זה תאפשר את ההסכמה הכוללת – ואין צריך לומר שלא בבריחתו חוצה לארץ ובעיגון.

נסיעת האב לחו"ל והיותו האם בארץ – הרקע להם לשיטת האב, העדויות והמסקנות מהן גם לעניין הנסיעה לחו"ל עצמה, נעיר, מאריך המבקש בראיות מדומות כי מלכתחילה הייתה זו בהסכמה וכי המשיבה היא שחזרה בה מהסכמתה – דברים שאינם ממין הטענה. אין אנו דנים כעת אם הייתה המשיבה זכאית לכתובה מדינא דגמרא ד"הכל מעלין" האמור במי שמבקש לצאת לחו"ל ואשתו מבקשת להישאר בארץ, או אף שהוא מבקש להישאר בחו"ל ואשתו מבקשת לעלות, בין כך ובין כך אין האיש כופה את אשתו לצאת עימו לחו"ל, לכל היותר אף היא אינה כופה אותו לעלות ארצה או להישאר בה, ובין כך ובין כך משבוחר בן זוג אחד לדור בחו"ל ורעהו בארץ ומשאין האחד רשאי לכופף את חברו – "יוציא" ובין ש"יוציא ויתן כתובה" ובין ש"יוציא ולא יתן כתובה" – לעגן אינו רשאי. ומכל מקום ממסמכי בית הדין והחלטותיו שאת קצתם סקרנו לעיל ולא נשוב ונמנה כי רוכלא עולה כי כבר אז ראה בית הדין במבקש את האחראי ואת המעגן, והמבקש – התוהה על בית הדין הגדול כערכאה מוסמכת על שמבטל הוא את החלטותיו של בית דין קמא מן השנים האחרונות, וזאת בפסק דין מנומק עובדתית והלכתית – מוטב כי יקשוט עצמו תחילה ויתמה על עצמו כיצד מבקש הוא שנבטל החלטות חלוטות של בית דין קמא שניתנו לפני קרוב לשני עשורים וערעור עליהם לא הוגש מעולם, על יסוד מכתבי עדויות מפוקפקים של עדי שמיעת צד אחד שאף היה בן קהילתם ומכרם, של עד פסול נוסף – גיסו של המבקש וכיוצא באלה...

גם בעדותה שבכתב של מזכירתו האישית של הנדיב [אלמוני] ז"ל שבה מבקש המבקש להסתייע כדי לבסס את דבריו אין ולא כלום. למותר לציין כי אין אנו מתרשמים מאזכור שמו של אותו נדיב, ולא היינו מתרשמים גם לו היה הוא עצמו בחיי חיותו מעיד לפנינו – כבודו במקומו מונח, נפשו בטוב תלין – נדיבות המולידה פיזור ממון לנזקקים ולמוסדות תורה מידה טובה היא, אך אין לה ולא כלום עם דיני עדות שעליהם יש להמליץ "אל תבטחו בנדיבים". בבית הדין לא ניכר שוע לפני דל ולעדות שניהם מעמד שווה.

לגופה של עדות: כותבת הדברים מתארת כיצד לאחר נישואי הצדדים ואף שקודם להם התקבל המבקש לעבודה אצל מר [אלמוני] וסוכם שיגיע ל[מדינה פלונית] מייד לאחר נישואיו התקשר המבקש וסיפר "שיש בעיות עם אשתו ועם ההורים שלה, שהם לא מוכנים שהיא תטוס לגור שם". הכותבת מספרת כי ניסתה לשוחח עם המשיבה ללא הצלחה ועל כן טסה ארצה,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פגשה בה ושכנעה אותה אך הוריה של המשיבה לא השתכנעו, הכותבת מלינה אף כי לא דיברו אליה בכבוד ובדרך ארץ. היא מספרת כי קנתה כרטיסי טיסה, אך ביום הטיסה עדכן אותה המבקש כי אינו מצליח לאתר את אשתו טלפונית וכו' בהמשך הצליח לשוחח עימה ולדבריו הייתה בדרך לשדה התעופה, בסופו של דבר התברר כי זו החליטה שלא לטוס. "מייד יצרנו איתה קשר", היא שוכנעה, נקנה כרטיס נוסף ולבסוף גם הוא ירד לטמיון ו"הנגיד מאוד כעס על הזלזול שלה". הכותבת אף מספרת כי עקב כך היה המבקש "מבולבל ומותש נפשי, לא תפקד בעבודה" וכו'.

נניח לשאלת כשרותה של העדה, נניח אף להיות חלק מהדברים עדות שמיעה שמפי המבקש גופו – גם אם לדברי הכותבת מדבריו באותה עת – נצא מנקודת הנחה שכל הדברים אמת – ושלא כגרסת המשיבה כי בבואה לשדה התעופה גילתה כי כלל לא נרכש כרטיס בעבורה וכי בעלה למעשה ברח – ונשאל: ומה בכך?

מה יש לנו פה? סיפור על אישה צעירה שמתקשה להיפרד מהוריה וללכת אל ארץ נכר, ושומו שמים – היא מבכרת את הוריה ואת מכורתה (נניח שוב לזכותה שמעיקר הדין לבכר בכל מצב את המגורים בארץ קדשנו ונתבונן רק בהעדפה פשוטה וטבעית זו שלה) על פני הצעתו הקסומה של הנדיב, הצעת עבודה שלדברי כותבת הדברים הייתה בבחינת "גן עדן בעולם הזה". ובכן מה? "הכסף יענה את הכל"?

בעלה של האישה אינו מבין לליבה של אשתו, הכסף מסנוור אותה, אולי הקרבה לשועי עולם, ניחא. מנסה הוא לשכנעה, אך לא עולה בידו. וכן, היא כנראה אינה 'מושלמת', לוקה היא בהססנות אולי, אינה מצליחה לגבש לעצמה עמדה מוצקה שממנה לא תסור, פעמים גוברים לחצי הנדיב, לחץ שכפי העולה מהמכתב עצמו אינו מתון כלל וכלל, פעמים גוברים לחציהם של הוריה.

בעיניה של הכותבת המשמעות היא כי המשיבה דנא והוריה 'אשמים', "יש בעיות עם ההורים" שאינם רוצים להיפרד מבתם, הם אשמים שאינה רוצה לנסוע וממילא לעניינינו אשמים הם כנראה גם בפירוק ביתם של הצדדים. ו"הנגיד כעס מאוד" וכנראה מצופה היה כי האישה והוריה אז או אנו היום נתרשם מאוד, וכי מה? "הנגיד כועס" – כלל לא עולה בדעת הכותבת ואולי גם לא בדעת מי שבעבורו נכתבו הדברים כי שמא היה מצופה דווקא שהנגיד יוותר, שהוא ועובדיו יהיו ה'מבוגר האחראי' שיאמר למבקש: "אם אשתך אינה רוצה, ותר על העבודה, אנו נמצא מישהו אחר; בית, אישה ומשפחה – וכן אגב, גם קשר תקין עם משפחות המוצא של בני הזוג – חשובים יותר מקריירה בתו"ל".

אלא שיש כנראה מי שאינו יכול בעצמו להבין זאת, לא בכדי מלינה הכותבת גם על כי לא דיברו אליה בכבוד ובדרך ארץ – בתפיסתה שלה חייבים הכול בכבודה כנראה, וכי קלה היא בעיניכם, הלוא היא מזכירתו האישית ואשת סודו, כהגדרתה, של הנדיב, כמעט "סגנו של הקדוש ברוך הוא"... ושמה דווקא ממנה היה מצופה לנהוג כבוד ודרך ארץ במי שהיא רוצה לשכנעם לתת את ברכת הדרך לבתם ללכת עימה, ושמה אפשר להבין את מי שכועסים על הלחצים המופעלים על בתם, כעס שעשוי להביא לדיבור שלא בכבוד ובדרך ארץ...

הכותבת מבטאת את הטרוניה על כרטיסי הטיסה שעלו בתוהו. אין אנו מזלזלים בכרטיסים – אומנם יכול היה הנגיד מן הסתם לספוג את הנזק, אך כמובן לא חייב היה, אפשר שרשאי היה לתבוע את נזקו מן האישה הניצבת לפנינו, המשיבה. נעיר אומנם כי לנגיד ולמזכירתו לפחות 'אשם תורם' בענייניו של נזק זה, שהרי ראו בצרת נפשה של המשיבה, בקושי שלה לעזוב את

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ארצה, מולדתה ובית אביה; ראו את הססנותה ואת חזרתה בה פעם אחר פעם, ויכולים היו אפוא להניח כי אפשר שתחזור בה שוב, אולם בין כך ובין כך אין זה נוגע לענייננו. לא תביעת נזקי הכרטיסים המדוברים היא הנדונה בבית דיננו עתה. וכל זה אף אם נתעלם מהטענה ההפוכה – והעדה כאמור אינה נאמנת – כי כלל לא נרכשו כרטיסים בעבור המשיבה וכי שבה היא בפחי נפש משדה התעופה בעוד בעלה 'התעופף' ופרח – ברח.

דרך המלך במצב כזה המתואר בדברי המבקש ובעדות זו – לשיטתו שלו ובלי שנקבל את הדברים כאמור – כי יעדיף האיש את אשתו על פני העבודה שבה חשק בחו"ל, יבין לליבה ולקשייה וישוב ארצה. ברובד הבסיסי מצויה הבנה זו גם במכתב העדות הנוסף שהוזכר לעיל, מכתבו של גיס המבקש – גם הוא פסול עדות כמובן, וגם הוא חד-צדדי, אך זאת מכל מקום יש אף בדבריו – הלה כתב כי הוא מצידו הבין כי המבקש טס בברכתה של אשתו. לא נודע מן הדברים ממי הבין כך? לכאורה מהמבקש עצמו, אך נניח שכך היה, מכל מקום הלה המשיך וכתב כי המבקש לא היה צריך 'לבחור בין [מדינה פלונית] לבין אשתו' וברור כי "לא היה עולה על מטוס אם היה הדבר גורם להתפרקות הנישואין". לפיכך משער הכותב כי אחר כך הופעלו לחצים על המשיבה מצד משפחתה שמנעו ממנה הצטרף לבעלה ולאחר מכן לתבוע גט. וכאן הבן שואל: נניח שרק לאחר מכן הופעלו לחצים וכו' – אף שמדברי מזכירת מר [אלמוני] עולה כי לכל הפחות היו לחצים אלה ידועים עוד קודם ועימם גם הלבטים, והעדויות אינן עולות בקנה אחד – מדוע אז, כשאכן היה על המבקש 'לבחור בין [מדינה פלונית] לבין אשתו' לא בחר לנטוש את [מדינה פלונית] ולשוב לאשתו?

אכן לא נדוננו לכף חובה, בניין ביתו טרם נתבסס, גם עליו הופעל אולי לחץ, המעמד והשכר פיתוהו, צעיר היה אף הוא וכו' – הכול טוב ויפה, לו החליט כי בנסיבות אלה מוטב לו ולאשתו להיפרד היה הדבר נסלח גם אם לא מוצדק. אך לא כך נהג, במקום להבין כי אם הוא רוצה לגור בחו"ל ואשתו – בארץ, ואין אחד בהם המוכן לוותר על רצונו, עליהם להיפרד בדרך מכובדת והוגנת, ניצל את המרחק ואת קוצר ידי בית הדין הרבני להשיגו בחו"ל וניהל משאומתן ממושך, סחטני – לפי תיאור דרישותיו בזמן אמת במכתבה של חמותו לרב גמליאל המאזכר את שאמר לה הרב גמליאל עצמו ועל כן מסתבר שאמין הוא וכאמור לעיל, ואף ללא תיאור זה לפי הנראה מתוצאותיו של אותו משאומתן, והלוא אלה הדברים אשר אמרנו בעניין העיגון.

כל זה אף אם נקבל את גרסת המבקש ואת עדותה של כותבת הדברים – ואנו מפקפקים מאוד באמינותה לא רק מצד פסלותה לעדות ולא רק משום שחלק מהדברים עדות שמיעה הם אלא גם ובעיקר משום שניכר וברור כי מדובר בעדותה של מי שמצויה בבירור בצידו האחד של המתרס, של מי שבעצמה מבטאת כעס כלפי מושא עדותה, המשיבה הנן, בשל אי-הערתה של זו לרצונותיה של העדה עצמה ושל הנגיד שהיא הייתה מזכירתו ואשת סודו. אנו התרשמנו שתמונת המצב שונה היא וכפי שתיארנו בפסק דיננו כי המבקש הוא שרימה את אשתו בנסיעתו לחו"ל וגרם לה להיוותר בגפה בארץ בעוד היא מתנגדת לנסיעתו – זו התמונה העולה מתיק הגירושין המלמד כי המשיבה אף הוציאה נגד המבקש צו עיכוב יציאה אלא שכשסברה כי אין בו עוד צורך ביטלתו או לא האריכתו. ולכשנדוק נראה כי אף בעדות האמורה משתקף לפחות צל לגרסה זו, שהרי מהכתוב משמע כי הצדדים היו אמורים לעלות יחדיו לטיסה לחו"ל, אך משבוששה המשיבה להגיע לשדה התעופה – ואף שסירבה בעבר לנסוע ובאותו יום לא אותרה טלפונית, מה שהביא את המבקש להבין בצדק כי אכן אינה חפצה לנסוע, ודעת לנבון נקל כי משמעות הדברים היא כי אינה חפצה אף בנסיעתו שלו, לא ויתר על הנסיעה אלא טס בגפו והתקשר אחר כך כדי לשכנעה להצטרף אליו. אך כאמור, אף לא קיבלנו את גרסת המבקש כמות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שהיא ואימצנו את עדותה של מזכירת הנגיד המסייעתו – עדיין הייתה המסקנה בכל הנוגע לשאלות העגינות וההגינות בפרשת גירושי הצדדים כאשר הסקנו.

ואחר הדברים האלה כלום מצופה היה שהמשיבה תעשה כל שלא ידה, גם כשאת המעט שהשיגה בנוגע להתחייבות למזונות בנה – קיבלה שלא באופן מלא, כדי לבסס את קשרי המבקש עם בנו?

והנה אף על פי כן אפשרה האם קיום הסדרי שהות בין הבן לאב, מששב זה ארצה, במרכז הקשר – ושבים אנו על שאמרנו בפסק הדין כי בכך גילתה גדלות נפש. את התנגדותה להסדרי שהות חופשיים – אפשר היה להבין ואף מעבר לכך, וכפי שכתבנו, ומכל מקום משנקבעו אף אלה – לו הוברר בעטיו של מי לא התקיימו. עדויותיהם של הגיס, המזכירה ורבני הקהילה ב[מדינה פלונית] כולן כאחת אינן נוגעות לעניין זה.

נזכיר שוב למי ששכח, אין אנו דנים כעת בעילות הגירושין או בחיוב כתובה אלא במזונות הבן שהאב חייב בהן ובטענתו כי היה מן הדין לפוטרו מהם עקב הנתק בינו לבין בנו, ואף אם נניח שיש מחלוקת בדבר סיבותיו של נתק זה – כל העדויות המדוברות, אף לו קיבלנו כ'תורה מסיני', הרי אינן נוגעות לשאלה זו כלל!

בשולי דברים אלה נציין כי בין צרור הטענות והעדויות החדשות כביכול שרכב המבקש גם טענות על 30,000 ש"ח שנטלה המשיבה לכאורה מחשבונו. טענות אלה אינן ממין העניין – נוגעות הן לענייני רכושם של הצדדים – לא לעניין המזונות או הסדרי השהות. טענות לקיומו של סכום זה מהחוב היו צריכות לעלות זה מכבר, ושמא גם עלו, אין הן נוגעות לענייננו כלל. מכל מקום יש בהן ללמד שוב על הכלל כולו, שכן גם בהקשר זה סותר המבקש את עצמו בציינו שהסכום המדובר נמשך מהחשבון ביום שבו היו אמורים הצדדים לטוס חוצה לארץ, היינו טרם לידת הבן, וסמוך ונראה הוא מציין כי באותה עת עצמה פנתה המשיבה למוסד לביטוח לאומי בבקשה למזונות הקטין בטענה שהמבקש הותירה ללא מזונות – וכי סבור הוא שנאמין כי ביקשה המשיבה את מזונות הקטין מהמוסד לביטוח לאומי טרם שנולד הקטין?

לטענה המופרכת מצרף המבקש עדות בכתב ממנהל סניף הבנק, לפי הנטען, באותה עת, הלה מעיד כי המבקש ששמע את הדבר רץ מייד לסניף ומשם שוחח טלפונית בנוכחותו עם המשיבה – לכאורה הכול בו ביום, שהרי אחר כך טס לחו"ל, אם כי קשה להלום את הדברים עם תיאורו של המבקש ושל עדיו האחרים כי כל אותו יום לא הצליח לאתר את המשיבה טלפונית – וזו השיבה כי הכסף נועד לביטחון של הילד. מן העדות – ונניח גם לשאלת הסבירות כי מנהל סניף הבנק זוכר שיחת טלפון של הצדדים שנערכה בנוכחותו קרוב לשני עשורים לאחר שנערכה – ומדברי המבקש עולה כי תשובה זו הניחה את דעתו, כיצד מתיישב הדבר עם תיאורו כאילו באותה עת עוד היה בטוח כי המשיבה מצטרפת אליו לנסיעה לחו"ל? למבקש פתרוניס...

הקשר הרופף בין האב לבנו מששב האב ארצה ותשלום או איתשלום המזונות לאחר הטיול שאליו נטלו אותנו העדויות שצירף המבקש, נחזור אפוא לעניין שלפנינו. כתבנו בפסק הדין:

לאחר משאומתן נחתם הסכם גירושין בין הצדדים, בהסכם נקבעו מזונות הילד בסך 1,150 ש"ח לחודש. (סכום זה שנחשב באותה עת הסכום הנצרך לפרנסת ילד ללא צורך בהוכחה, היה הסכום הסופי שהוסכם, סכום זה כלל בתוכו הוצאות מדור ושאר הוצאות המחושבות בדרך כלל בפני עצמן.) הבעל שלח גט [...] רק לאחר מכן חזר הבעל לארץ. לאחר חזרתו התקיימו הסדרי שהות במרכז הקשר [...]

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מפרוטוקול הדיון ומהחלטות משנת 2004 עולה שהחלו בעיות בפגישות במרכז הקשר, האם התלוננה שהאב לא שילם מזונות שישה חודשים [...] בתיק בית הדין אין תיעוד מה קרה בפועל, מתי הפסיקו הסדרי השהות ומדוע, ואין תיעוד על בקשות כלשהן של האב לקביעת הסדרי השהות.

במשך שנים לא שילם האב את מזונות הילד וגם לא שהה עם הילד. לאחר שהאם פנתה להוצל"פ בבקשה לגביית חוב המזונות, הציג האב בפני ההוצאה לפועל מסמכים רפואיים [...] שלא לעוצרו לצורך גביית חוב המזונות. נוצר מצב אבסורדי שבו האב לא שילם מזונות בעוד אין ביד האישה אמצעים כלשהם לאכיפת חיובו [...] בשנת 2009, עת היה בנם של הצדדים בן שמונה, הגיש האב תביעה להפחתת מזונות עקב מצבו הנפשי. האב לא ביקש במסגרת תביעתו גם הסדרי השהות. הבקשה הוגשה בגין רצונו של האב לצאת לחו"ל. בדיון התברר שהאב לא שילם מזונות כמה שנים ועקב כך הצטבר חוב מזונות בהוצאה לפועל [...] התביעה שהוגשה לבית הדין הייתה תביעה להפחתת מזונות, אך לא הוגשה תביעה לראיית הילד [...] סוכם ביניהם שאבי האב ישלם את חובות האב למזונות בנו, במעמד זה נתן אבי האב שתיסעשרה המחאות לפירעון חוב המזונות ונקבעו תשלומים נוספים למחיקת החוב. נקבע הסדר תשלומים שלפיו ישלם אבי האב את המזונות עד הגיע הבן לגיל שמונה-עשרה. כמו כן נקבע שיתאפשר לאב ולהוריו להתראות עם הבן. עם חתימת ההסכם בוטל צו עיכוב היציאה שהיה כנגד האב.

לאחר כשנה ומשהגיע הזמן לקיים סעיף נוסף בהסכם – מסירת המחאות נוספות לכיסוי חוב המזונות, הגיש האב תביעה לביטול ההסכם בתואנה שהאם גבתה את חובותיו מהביטוח הלאומי, בכתב תגובתה הציגה האם מסמכים שהראו כי הגבייה מהביטוח הלאומי הייתה בגין חובות אחרים. בפועל לא המשיך אבי האב לשלם את חובותיו על פי ההסכם [...]

הנה כי כן וכפי שהארכנו בפסק הדין, לשיטת המשיבה האב לא ראה את בנו – שלא בגלל סירובה שלה כי אם בגלל מחדליו שלו. איהגשת תביעה כלשהי להסדרי השהות תומכת בדבריה. אולם גם אם לא נאמץ את דבריה ונניח שהאב רצה לראות את בנו – מזונות לא שילם. ונכון לאותה עת אין גם חולק כי לא שילמם לא משום שלא ראה את בנו, ולא כדי לאלץ את האם לאפשר לו הסדרי השהות, הא ראייה – האב לא תבע הסדרי השהות ואף את בקשתו להפחתת המזונות לא נימק אלא במצבו הנפשי.

הנסתר דבר מכל זה ב"ראיות החדשות" שהביא המבקש עתה בבקשו את סתירת הדין?

בחוצפה בלתימצויה כותב המבקש בבקשתו כך:

עוד מעלה כבוד בית הדין בפסק הדין באופן תמוה ביותר כי האישה גידלה את הבן ללא קבלת מזונות [...] לא ברור שוב האם פסק הדין נכתב לאחר בירור העובדות או הועתק מתיק אחר? מעולם לא נטען כטענה הזו [...] המבקש שילם גם שילם תשלומים גבוהים מראש למזונות בנו ועל כך אין כל חולק. מצורף כנספח ה' [...] הודאת האישה על קבלת תשלום מזונות הקטין מראש על ידי אבי המערער [...]

ועל כגון דא אמרו "מום שכך אל תאמר לחברך" – את מומו של המבקש אומר הוא בעזות מצח לא לחברו אלא לבית הדין ולא נותר אלא להשיב לו במילותיו: האם הבקשה נכתבה לאחר קריאת פסק הדין או הועתקה מתיק אחר? מעולם לא נטען כי האישה לא קיבלה מזונות?! וההוצאה לפועל פנתה לגבות מהאב ללא שייטען כי זה לא שילם? ושמא האב שאף לא טען

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"פרעתי" אלא הציג מסמכים רפואיים שמהם עלתה המניעה לעוצרו בלשונו רק 'שכח' לציין כי פרע כבר? ובקשתו להפחתת המזונות כדי שיוכל לצאת לחו"ל ולא יימנע מכך בצו ההוצאה לפועל – בחלל ריק הוגשה? ועל כולנה אותו 'נספח' שבחוצפתו מציג המבקש כראיה כי שילם את המזונות, שאינו אלא 'ראיה לסתור', הלוא הוא ההסכם שהוזכר בפסק הדין! "תשלומים גבוהים מראש" הוא הכינוי שמעניק המבקש להתחייבות לשלם 50,000 ש"ח בגין "חוב מזונות שיצחק [המבקש] לא שילם עדיין" כאמור המסמך זה עצמו, פירעון חוב שנצבר במשך שבע שנים כאמור שם מכונה בבקשה זו "תשלום מראש", סכום של 50,000 בעבור שבע שנות הרעב, והמשולם אף הוא לפי מסמך זה בתשלומים של 1,150 ש"ח – ומשלב מסוים עוד 1,050 ש"ח לחודש – מכונה "תשלומים גבוהים מראש". ואל נשכח את הפרט הנוסף: התחייבות אבי האיש לשלם – כאמור, באיחור ובתשלומים, התחייבות שכפי שציינו בפסק הדין גם לא מולאה במלואה – מכונה כאן "הודאת האישה על קבלת תשלום..."

על 'ראיה' זו לתשלום המזונות אמר המבקש בבקשתו:

מסמך זה ממוסס את עיקר פסק הדין הנשען על המסקנה כי "המצב האבסורדי בו אב אינו משלם מהומה [כך בבקשה במקור, ולא כך בפסק הדין, שלמרות סימן המירכאות 'צוטט' בשיבושים רבים בבקשה] למזונות בנו, יש בכך כדי להשליך (באשמת האב) על היחס של הבן כלפי אביו עקב החוויה של מצוקת האם". מכיוון שההיפך הוא הנכון וכפי שעולה במפורש מהמסמך [...] כל המסקנה נופלת בבירא.

אלא שהעובדות כהווייתן ומסמך זה עצמו אכן מפילים בבירא לא את מסקנת פסק הדין אלא את בקשת המבקש לסתירתו, שכן מסמך זה אינו מלמד את ההפך מהאמור בפסק הדין אלא מאושש ומאשר את שנכתב בפסק הדין, וכמובן אין הוא 'ראיה חדשה' כלשהי שהרי בפסק הדין הוזכר הוא בפירוט וכאמור.

המבקש, אגב, אף שראה במסמך זה "הודאה על קבלת התשלום" לא מנע עצמו מלסתור את דבריו בהמשך בהסבירו כי נסיונותיו של אביו – הסב – לבטל את ההסכם מאוחר יותר אינם מוכיחים את התחמקות האב והסב מן הבן אלא ההפך! עקב כך שהאם לא עמדה בהסכמים [...] פנה הסב הכאוב בבקשה לביטול ההסכם – טרם שתולה המבקש בוקי סריקי בבית הדין ומאשימו באידיעת העובדות, יודא כי יודע אותן הוא עצמו ולמצער כי יודע הוא את טענותיו. יחליט נא המבקש אם תשלום היה כאן או הסכם שביקש הסב לבטלו אחר כך! לעצם העניין וכפי שהזכרנו בפסק הדין גם בקשת הביטול לא נשענה על מניעת ראית הילד כביכול מצידה של האם אלא על טענה כי גבתה את החוב בהוצאה לפועל, האם מצידה הציגה ראיות כי אשר גבתה שם היה בעבור חובות אחרים, אך התשלום עצמו פסק.

כנות רצונו של האב לפגוש בבנו במשך השנים

פנינה נוספת של המבקש היא תמיהתו על האמור בפסק הדין כי האב לא וידא טרם בואו לבית האם כי האם והבן בבית – המבקש תוהה:

היכן נשמעה עד היום טענה משונה שכזו? על אב המצפה ומייחל לקיום הסדרי ראיה שנקבעו מראש לבדוק כל פעם אם בנו נמצא בבית או שעל האם לדאוג להיות במקום בו נקבעו המפגשים?

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בוחר הוא המבקש לקרוא שורה מכל האמור בעניין, נזכיר לו אפוא את ששכח. כה כתבנו שם בעניין עדין של האב שכביכול ראו כיצד מקיש הוא על דלת האם וזו מונעת את הסדרי השהות:

[...] עדותם הייתה שדפקו על דלת, כשלא ברור להם אם האם והבן גרים שם, ואף אם גרו שם – לא ידעו אם היו באותה שעה בבית. כל עדותם הייתה שהדלת לא נפתחה ושהילד לא יצא. אין עדות כלל שבבית נמצא הילד ושהאימא מונעת ממנו לצאת – אולי האם והבן לא בבית כלל, ואף אם נאמר שזה הבית ואף אם האם והילד בבית ואף אם נאמר ששמעו את הדפיקות, אין בעובדה שלא פתחו את הדלת משום ראייה למניעת הסדר שהות עם האב. רוב בני אדם שיבוא אדם וידפוק על דלתם באופן קבוע ימתין כמה דקות וילך, יתייחסו לדפיקות אלו כדפיקות של טרדן ויימנעו מלפתוח את הדלת. לאור התנהלות האב, אף אם נקבל את דבריהם ואף אם נקבע שהאם והבן שמעו את הדפיקות, אין בדבר משום התנגדות להסדרי שהות אלא התעלמות מטרדן שבאמת אינו עושה פעולה אמיתית לראיית בנו אלא אדרבה ממאיס עצמו על בנו, ובפרט אם נקבל את דבריו שעשה כך מאות פעמים בלי להודיע שבא לראות את ילדו ורוצה לראותו.

אכן כן, משנקבעו מועד ומקום להסדרי השהות על ההורה המשמורן – האם בענייננו – לוודא את הימצאות הילד במקום ובזמן שנקבע. אך עדים המעידים על הפרת חובה זו צריכים לדעת כי אכן זה המקום המדובר, עדים הבאים לבית בלי ידיעה כי זה בית האם והבן – כלום יש בעדותם דבר?

אך לא זו בלבד, כפי שכתבנו והוא העיקר, צורת התנהלותו של האב אינה מלמדת כלל כי "מצפה ומייחל" הוא לקיום ההסדרים. השאלה אינה אם חובתו לוודא את הימצאות הילד בבית או שאין זו חובתו, השאלה היא: אם כשהוא בא מאות פעמים, לדבריו, בלי לוודא זאת ולא מצליח לראות את בנו ובכל אופן אינו מנסה לוודא מראש כאמור – האם מעיד הדבר על רצון לראות את בנו או על רצון "לסמן וי" על הניסיון לראותו, כדי לבסס על תיעוד הניסיון את התביעה לקנוס את האם?

אולי אין האם ראויה לצל"ש בהקשר זה, אך תשלומי מזונות הם חובה, לא צל"ש! לכדי פטור את האב צריכים אנו לכל הפחות לראות רצון וניסיון כן מצידו לפגוש בבן, ומה שראינו אנו בעדות האמורה, אף לו הייתה כוללת את שנעדר ממנה – את הידיעה כי אכן היה זה בית האם והבן – אינו אלא רצון וניסיון כן להיפטר מתשלומי מזונות, וזה ודאי ראוי לציון לגנאי...

המבקש מוסיף ובודה גם כדלהלן: "כל השכנים שהיו באותה עתה בשכנות האם ראו וידעו על הקשיים שמערימה האם עת בא האב הדואג לפגוש את בנו אהובו ונתקל בדלת סגורה." מלל מרשים ללא ספק, כמעט דלפו עינינו דמעות מרחמינו על האב שאינו זוכה לחזות בזיו פני "בנו אהובו", אך אז נזכרנו כי מרוב 'אהבתו' לבן זה לא שילם האב את מזונותיו, ושכנו וראינו כי אולי אהובו האמיתי הוא כספו – האב שביכר עבודה מכניסה בחו"ל על פני חיים עם אשתו בארץ, ביכר את כספו על פני בנו.

מכל מקום האמירה בדבר "כל השכנים" לא לוותה הפעם אפילו במכתבי עדות מפוקפקים כדוגמת אלה שניפק המבקש בהקשרים אחרים וכנזכר לעיל. ולא בכדי, שהרי שלא כפי שהורה בשעתו בית הדין האזורי היו עדין של האב למניעת המפגשים, כביכול, שני מכרים שאינם שכני האם ודווקא האם היא שביקשה להביא עדות של שכנים שתזים את הדברים – אלא שסורבה, סירוב שעליו קבענו בפסק דיננו כי טעות הייתה בו בידי בית דין קמא.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

[...] לא בכדי ביקש בית הדין בעת הדיון ולפני מתן החלטתו, שיביאו שני שכנים דווקא [...] כדי שיעידו על כל המעשה [...] לא כזו הייתה העדות שהובאה לבסוף, ולפיכך החלטתו של בית הדין לחייב את האם בקנס על פי עדים אלו – בטעות יסודה.

כמו כן לא ברורה לנו התעלמות בית הדין מבקשת האם להביא שכנים לעדות שיעידו כדבריה "שהוא משקר אף שכן לא ראה אותו שבא [...] אני מעולם לא מנעתי מהילד שלא יראה את אביו" – בקשה שעליה הגיב בית הדין: "זה לא ראייה שלא ראו אותו שכנים. הוא הביא עדים שלא פתחת את הדלת, ואנו נקנסו אותך באיזה סכום [...]"

תגובה זו היא תגובה לא ראויה. בית הדין כעס [...] משבאו לכלל כעס באו לידי טעות (עייני רש"י במדבר לא, כא), שהרי אם תביא עדים ברור שבית הדין יוכל לחוקרם וצריך יהיה לחוקרם עד בירור הדברים.

הן אמת שאיראיייה לא בהכרח יכולה להיות עדות, אך עם זאת אם נקבל את טענת האב שבא בקביעות עם שני עדים שלוש פעמים בשבוע במשך כמה שנים ובסך הכול כשלוש מאות וחמישים פעם, לא יימלט שהיה מי שיראה זאת ולא ייתכן שאף אחד מהשכנים לא ראה אותם מעולם.

בא כוח המבקש מציין כי בית הדין הגדול וכמוהו גם בית הדין האזורי עמלו רבות בניסיון לחדש את הקשר בין מרשו לבין בנו, אך ניסיונות אלה לא צלחו בשל סירובו העיקש של הבן לפגוש באב, הוא מציין גם לדברי פקידת הסעד כי הבן מעורב בסכסוך שבין הוריו ומסיק כי מעורבותו זו היא בהכרח מעשי ידיה של האם ומכאן שהיא האשמה בניכור.

לא זו בלבד שיש בדברים התעלמות מהאמור עוד בפסק הדין, לרבות בחוות הדעת שהובאו בו ואף בהחלטה זו לעיל, בדבר חלקו של האב עצמו, אלא שיש בדברים גם משום חוסר הבנה יסודי של פסק הדין: לא נכתב בפסק הדין כי הבן רוצה לפגוש באב והאב מסרב, בפירוש נאמר בו כי הבן מסרב אלא שהובהר כי הקולר תלוי בצווארו של האב וכי אי אפשר לנתק את סירובו של הבן מן הרקע ומן העבר.

'אשמת האם' במניעת הסדרי השהות ובעירובו של הבן בסכסוך שבין הוריו

אשר למעורבות הבן בסכסוך – עירובו של קטין בסכסוך שבין הוריו אינו דבר ראוי, אין חולק על כך, אך כשהסכסוך הוא בעניין המזונות של אותו קטין עצמו – קשה למונעו; כשהאם נאלצת לכלכל את בנה בכוחות עצמה, ומן הסתם לעיתים למנוע ממנו את שאין ביכולתה, ובפרט עת נשואה היא לאחר והעדר תשלומי המזונות המטיל עליה את העול מביא למתח בינה או בין הבן לבין בעלה שוודאי אינו חייב במזונות בנה של אשתו מנישואיה הקודמים – קרובה משימה זו של העלמת עינו של הבן מסיבת חסרון מזונותיו להיות משימה על-אנושית וקשה להלין על האם אם לא עמדה בה; ומעל הכול: אף אם נניח שכשלה האם במידורו של הבן מן הסכסוך, אי אפשר להפוך את היוצרות ולראות בטפל עיקר ובעיקר טפל – כשאב אינו זן את בנו והאם מגלה זאת לבן, עיקר האשמה בדבר עוינותו של הבן לאביו רובצת לפתחו של האב ולא לפתחה של האם!

מכאן: אף לו האמנו כי רצה האב בקשר עם בנו, לא היינו יכולים להאשים את הבן והאם במניעת הקשר ולהורות משום כך כי צדקה ההחלטה לפטור את האב ממזונות או 'לקנוס' את האם כנגדם.

נוסף לכך הוא האמור לעיל ובפסק הדין כי התנהלותו של האב כלל לא הראתה על רצון אמיתי שלו בקשר עם הבן.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בא כוח המבקש מוסיף תיאורים מכמירי לב על האב האומלל שפנה למשטרת ישראל בגין הפרות הסדרי השעות ונענה כי המשטרה יכולה לכופם אך פקידת הסעד יעצה לו להימנע מכך, וכך גם פנה במשך השנים לרבנים שונים – בהם לראשון לציון הגר"ע יוסף זצ"ל – כדי שיסייעו בידו לפגוש בבנו, ורק משכלו כל הקיצין פנה להליכים משפטיים של בקשה להפחתת מזונות.

בדברים אלה מבקש הוא לדחות – לדחות בקש ראוי לומר – את שכתבנו כי איפנייתו של האב מלמדת על אירצונו האמיתי בקשר עם בנו.

ולא היא: לדברי האב בעניין פנייתו למשטרה מצורפות 'ראיות' בדמות תיעוד התלונות שהגיש: קצתן כלל אינן נוגעות לעניין זה, כך למשל תלונה שהעברות המתוארות בה "היזק לרכוש במזיד" ו"תקיפה סתם" הן עבירות שמייחס המבקש לאם המשיבה ולא למשיבה עצמה, ומכאן שאינן נוגעות לענייננו אף לו הובאו ראיות כי התלונה התבררה ונמצאה מוצדקת. האחרות גם הן סתומות "הפרת הוראה חוקית" – ואין אף ציון מיהו הנילון בתלונות אלה – וכלל לא ברור כי נוגעות הן לענייננו, וזאת מלבד העדר ראיה כלשהי לצדקתן של התלונות. וכללו של דבר – ה'ראיות' כולן הן על תלונות מן השנים 2002–2004, וליתר דיוק כולן משלהי 2002 מלבד זו שעניינה בהיזק ותקיפה ושכאמור לכאורה אינה נוגעת כלל למשיבה אלא לאימה, לאמור: אפילו נניח שנושא התלונות אכן היה מניעת מפגשי האב והבן ואפילו נניח כי כולן מוצדקות היו, מכל מקום כולן נוגעות לאירועים שהיו בעת היות הבן המדובר פעוט, סמוך ונראה גם לחזרת האב מחו"ל לאחר הגירושיין – קרי: בעוד פצעי האם מהעיגון טריים הם, טרם הגלדו, לא זורו ולא חובשו. ספק רב בעינינו אם ניסיונותיו של האב אז לפגוש בבנו – אף אם נעשו – נעשו בכנות, האומנם סבר כי במצב שנוצר אך טבעי הוא שתאפשר לו האם לראות את בנו ללא הוראה מחייבת? אף אם נקבע שאכן כך היה – ספק רב אם היה מקום להלין על האם שמנעתם, גם הוראה חוקית בעניינם – על אף המינוח בתלונה – ספק אם היה אז שכן לכאורה טרם נפסקו הסדרי שהות שלא בפיקוח.

כללו של דבר: לא הוכח כלל שניסה האב אז לראות את בנו ושהאם מנעה זאת; אף לו קבענו כי כך היה – לא הוכח שהייתה בדברים הפרה של החלטה שיפוטית כלשהי; אף לו כך היה, כנות כוונתו של האב מוטלת בספק ומנגדה – 'אשמת' האם מפוקפקת. הכי סבור בא כוח המבקש, האב, כי בכל ספקות וספקי ספקות הללו מן הדין כי נכריע לטובתו של האב ונפטרנו מהמזונות שחזקתו שהוא חייב בהם (ובאותה תקופה היה חיובם מעיקר הדין לכולי עלמא בהיותם מזונות קטני קטנים)?

וכך או כך, הלוא נושא דיוננו אינו באשר אירע בשנים אלה, ערעורי הצדדים היו בדבר קביעות בית הדין על מניעת הסדרי השעות שנים רבות לאחר מכן – האב לא ניסה ליצור או לחדש את הקשר עם בנו לא בשנים שבהן עסקה פסיקת בית הדין ולא מן השנים שעליהן הובאו ה'ראיות' האמורות ועד לשנים שבהן עסק בית הדין ומאז שפסק הקשר עם בנו. היש ב'ראיות' האב דבר בנוגע לכך?

הלזה ייקרא אב הרוצה בקשר עם בנו? בא כוח האב, המבקש, כותב "מתוך ראייה אחראית ומסורה לא הסתפק האב בפעולות משפטיות אלא נקט פעולות שונות ומגוונות רבות לטובת יצירת קשר עם בנו" – האומנם? איה הן אותן פעולות? הגשת כמה תלונות במשטרה – על כל הספקות שהעלינו לגביהן – שכולן בהיות הבן בן שנתיים, ואחר כך הפוגה של קרוב לשבע שנים, שלאחריה – לא פעולה נוספת לחידוש הקשר אלא פנייה להפחתת חוב המזונות כדי שיוכל האב לצאת לחו"ל (מה שוודאי לא יוכל לחזק את הקשר עם בנו)! ואז, כבדרך אגב, משהושג הסדר לכיסוי חוב המזונות על ידי אבי המבקש – הסדר שכובד באופן חלקי בלבד וכאמור לעיל –

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נקבעה בו גם קביעה כללית בדבר אפשרות ראיית האב והוריו את הבן, ללא קביעת זמנים ומקומות, קביעה שנראית כמעט כניסיון 'לצאת ידי חובה' בלבד, ועל כל פנים לא היא שעמדה בראש מעייני האב, לא בגינה פנה לבית הדין. וחוזר חלילה, שנים ללא פעולה ממשית לטובת מפגשים עם הבן, ופנייה לבית הדין בבקשה להפחתת מזונות... אין לנו אלא לומר כי לא זו בלבד לא נכון לומר שהאב לא הסתפק בפעולות משפטיות אלא נקט פעולות וכו' אלא שהנכון הוא שהאב לא עשה לא את אלה ולא את אלה. פעולותיו המשפטיות היחידות היו להפחתת המזונות, ופעולותיו הלא-משפטיות לא היו כלל ועיקר.

נציין גם כי כראיה לטענה על פנייה לרבנים כאלה או אחרים ובכללם הגר"ע יוסף זצ"ל הובאו דברים שכתב האב עצמו לבית המשפט – לא דברי בית המשפט, לא עדות חיצונית, לא מסמך כלשהי מאותם רבנים. לא דבר ולא חצי דבר. ניסה האב עצמו להיפטר מחיוביו בבית המשפט בסיפורי בדים על רבנים המנסים לסייע ולתווך, ואת אותם סיפורי בדים מנסה הוא לאחר שנים 'למכור' אף לבית דינו כשראייתו היא שכבר סיפרם לערכאה אחרת (ונציין כי החלטת השופט שנכתבה בשולי הדברים מלמדת גם היא על אמונו המוגבל בסיפור הדברים ועל שעיקרם באו כניסיון לחמוק מביצוע החלטה קודמת של בית המשפט).

מסתבר שהמבקש סבור כי גיוס שמותיהם של גבירים נדיבים מחד גיסא וגדולי תורה מאידך גיסא – תחילה את הראשון לציון הגר"מ אליהו ואחר כך את קודמו הגר"ע יוסף – יוכל לפטור עצמו מחובותיו שלו או לשכנע אותנו לקבל את גרסתו. ולא היא. אין לפנינו לא עדות ולא פסיקה ממרנן הראשונים לציון, סיפורים אודות מעורבותם אינם מעלים ואינם מורידים.

פסק הדין והבקשה לסתירתו על טענותיה וראיותיה – עימות ואימות

כללו של דבר, בקשתו של המבקש, האב, לסתור את דינו, בקשה המתיימרת להיסמך על ראיות חדשות ושכגדרה באה גם תקיפה – שאותה אין התקנות מאפשרות ואף על פי כן נעננו ל'אתגר' והשבנו לה – שעל מה שכתבנוהו בפסק הדין על סמך הראיות הקיימות, לא העלתה כל ראיה חדשה של ממש ואף לא כל טענה העשויה להצדיק את הסברה כי נפלה טעות כלשהי בפסק הדין. אדרבה כמה מהראיות שהובאו היו בגדר 'ראיה לסתור', רובן אף לא היו חדשות כי אם ראיות שנבחנו כבר בפסק הדין, כמה מהאחרות לא היו לא ראיה ולא דמות ראיה וחברותיהן היו בעלות משקל קל כנוצה, אשר לא להכריע את כף המאזניים בלבד אינו יכול, בהיות ממצאי פסק הדין בכף השנייה, אלא אף להטותה קמעא מן המקום אליו נטתה בפסק הדין כמעט שאינן יכולות כלל.

הראינו לדעת כי פסק הדין נשען על עובדות ומסמכים – ושלא כטענתו משוללת היסוד של המבקש כי אימצנו בו את גרסת המשיבה ללא ראיה – בכלל זה גם ממצאי ודברי בית דין קמא ובית דין זה בהליכים קודמים ואף מתיק הגירושי של הצדדים שהחלטות שבו חלוטות הן כבר שנים רבות.

שבנו והראינו כי לאורך רוב התקופה למן לידת בנם של הצדדים ועד עתה, ובכלל זה בכל התקופה שחיוב המזונות שבה ולעומתו הסדרי השהות היו במוקד פסק דינו של בית דין קמא, לא הראה המבקש רצון אמיתי בקשר עם בנו ולא פעל בכנות – או בכלל – למען קיומו של קשר כזה, אלא הראה רצון ופעל ככל שיכול היה להיפטר מחובת המזונות.

שבנו והראינו כי לא הוכח אשם משמעותי כלשהו של האם או של הבן בנתק שבין האב לבנו וכי אף פעולותיהם ומחדליהם שתרמו להיווצרות או להמשך נתק זה – אם אכן היו כאלה – היו בגדר הסביר, הטבעי וכמעט הבלתי-נמנע נוכח התנהלותו של האב, המבקש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בפסק דיננו הראינו לדעת כי הטלת חיובים ממוניים על הורה המונע את הקשר בין משנהו לבין ילדם המשותף – אין עיקרה בבחינת ענישה שלא מן הדין אלא בבחינת אמצעי לאכיפת הסדרי השהות, ומשכך אין לה מקום עת שההורה הנפגע כביכול מגלה בדיבורו או במעשיו כי מגמתו אינה חידוש הקשר אלא קיום הסדרי השהות.

הראינו בפסק דיננו כי בית דין קמא כשל בכירור העובדות ובבחינת העדויות לאשורן.

אמר בא כוח המבקש, וזה כנראה הדבר היחיד שאמר בצדק בבקשתו, כי קביעות כאלה נדירות הן. ברם נדירותן של קביעות אלה אינה שוללת את אפשרותן, אפשרות הקבועה גם בתקנות הדין, והבקשה שלפנינו לא הראתה לגופו של עניין כל טעם מדוע לא צדקנו בקביעתנו המנומקת היטב. לא ראייה חדשה הובאה בעניין זה ואף לא טענה של ממש נגד ניתוחנו את הראיות הישנות ואת העדויות:

ליבת פסק דיננו במישור העובדתי הייתה הפרכת היכולת להסתמך על עדי המבקש באשר לאי-קיום הסדרי השהות בכלל ובאשר לאשמת האם בעניין בפרט וחשיפת הפגם שבאימתן האפשרות למשיבה להביא את עדיה המכחישים את עדותם של עדים אלה. ההתמודדה הבקשה שלפנינו עם אחת משתי אלה? לא.

נעיר גם כי סוף כל סוף גם בית דין קמא פסק את פסקו בתורת הכרעה שמספק, קבע הוא כי לא היה בידו לעמוד על בירור העובדות ומיצוי האמת לאשורן בכל הנוגע לשאלת האשם במניעת הקשר בין האב לבין הבן, ומשום כך פסק במישור ההלכתי כי "המוציא מחברו עליו הראיה". דחינו את מסקנתו ההלכתית של בית דין קמא לשיטתו העובדתית, ועל כך נעמוד שוב להלן. אכן גם במישור העובדתי נטינו מעל מסקנתו כאמור, אך מכל מקום לא הפכנוה מן הקצה אל הקצה – הן בית הדין קמא אמר "ספק" ואנו אמרנו "ודאי" – על מה אפוא מלין המבקש? "לביית דין קמא מספקא ליה, לדידן פשיטא לן" כעין לשון חז"ל במקומות רבים.

במישור ההלכתי-משפטי כללה ליבת פסק הדין את העיקרון דלעיל בדבר הנסיבות שבהן יש מקום לבחון את הפחתת המזונות או הטלת קנס בשל מניעת הסדרי השהות – בזה לא נגעה הבקשה שלפנינו כלל.

בתווך שבין שני מישורים אלה מצוי הניתוח שניתחנו את רצונו האמיתי של האב כפי שעולה אף מתוך הליכי בית הדין עצמו ומתוך העדויות האמורות – אף לו קיבלנו אותן כצורתן – ניתוח שנתמך גם בדברי האב עצמו לפקיד הסעד ולבית הדין בדין, בהתנהלותו משך השנים במעש ובחידולו. הבקשה שלפנינו ניסתה לתקוף ניתוח זה וכשלה, ראיותיה היו "דלות ורעות" – דלות בכמותן ורעות באיכותן – מהן שלא הראו דבר, מהן שהראו רק דברים הנוגעים לתקופה שאינה התקופה הרלוונטית ומהן שאף הראו את ההפך משביקש המבקש להוכיח, אך לא זו בלבד אלא שמתוך שהוצרכנו לבוחנן ולהשיב עליהן התחזקה דעתנו הקודמת: כך למשל מן העיון שוב בתיק הגירושין ובנראה לכאורה – אף אם לא מוכח לגמרי – כי מראש ביקש האב שלא להכיר בבנו ולהפטר ממזונותיו, כך מהתרשמותנו אף מדבריו ומדברי עדיו כי לאורך כל הדרך ביכר את הכסף על פני אשתו, בתחילה, ועל פני בנו, בהמשך, בבחינת "תן לי הרכוש והנפש קח לך" – בהיפוך מההנהגה הראויה שהבין אפילו מלך סדום וכלשון הכתוב (בראשית יד, כא) – וכפי שכתבנו בפסק הדין.

נוסיף עוד: הערנו בפסק הדין קצרות כי האב בכתב תביעתו פקפק בעצם חיוב המזונות משחדל להיות בנו מכלל קטני קטנים והתעלם מהיות חיובו שלו הוא גם מכוח הסכס. הזכרנו כי בית דין קמא כתב שלא היה יכול להכריע בכירור המצב האמיתי. ולכן קבע שכל אחד יהיה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מוחזק במה שבידו. האב יעמוד בממונו ולא ישלם מזונות עבר ועתיד, והאם לא תשלם קנסות ותחזיק בממון שבידה. כאמור לעיל לדין אין ספקו של בית דין קמא ספק, אבל גם לו יהינן ליה למבקש כולא טענתיה במישור העובדתי ואף לו הותרנו את ספקו של בית דין קמא על מכונו – וכאן גם תשובה לבקשתו של המבקש עתה שבה שב הוא וטוען גם על עיקר חיובו במזונות: הלוא חיובו גם מכוח הסכם הוא, האם מחזיקה בידה 'שטר' – לאו דווקא שטר כתיקון שטרות כמובן, לענייננו אין חילוק בין שטר כזה להסכם המדובר וכל שכן משאושר הסכם זה בבית הדין – והאב עומד בחזקת חיוב. טענותיו לפטור ממזונות בשל קנס שראוי לקנוס את האם או את הבן, אף אילו היינו מניחים שלו קיבלנון היה בהן כדי לפטרו מן המזונות שמכוח התקנה – מן הדין, לגבי ההסכם אינן אלא כטענת 'פרעתי' בבואן מכוח 'קנס' או בטענה ל'טעות' בהתחייבות שבהסכם מעיקרה או לראייתה כהתחייבות מותנית תוך שנטען גם כי התנאי הופר. גם אם ספק בדבר – על הבא להוציא את השטר ואת החיוב מחזקתם – עליו הראיה. את נטל ראיה זו לא הרים המבקש אף לדעת בית דין קמא שעשאו כספק, ונעלמה ממנו משמעותו של החיוב הנגזר מן ההסכם, ועל אחת כמה וכמה לדעתנו שלנו.

סוף דבר

הבקשה לסתירת הדין שלפנינו משוללת כל יסוד, מכילה טענות כוזב והטחת דברים שלא כדין בבית הדין, נעדרת תשתית ראייתית, הלכתית או משפטית ודינה להידחות.

בשל בקשה זו, המופרכת והמחוצפת, בקשה שיש בה לא מעט מן הניסיון להטעות את בית הדין ולשטות בו והמטריחה את בית הדין בדברי הבל וריק אני מוצא לנכון לחייב את המבקש בהוצאות משפט לדוגמה לטובת אוצר המדינה.

נפסק

- א. הבקשה לסתירת הדין נדחת.
  - ב. המבקש ישלם לאוצר המדינה הוצאות משפט בגין בקשה זו בסך 15,000 ש"ח.
  - ג. החלטה זו תישלח גם למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות.
  - ד. ההחלטה מותרת לפרסום בהשמטת פרטי הצדדים ובנם.
- ניתן ביום ז' בשבט התש"ף (2.2.2020).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה